

РЕСПУБЛИКА ТАТАРСТАН

СОВЕТ

Салманского сельского
поселения Алькеевского
муниципального района

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ

Әлки муниципаль районы

Салман авыл жирлеге СОВЕТЫ

Адрес: 422874, Республика Татарстан,
Алькеевский район, с. Салманы, ул.
Молодёжная, д.12. тел: 8 (84346) 72-2-38

Адресы: 422874, Татарстан Республикасы, Әлки
районы, Салман авылы, Яшьләр ур., 12.
тел.: 8 (84346) 72-2-38

РЕШЕНИЕ

Салман авылы

КАРАР

2022 елның 9 марты

24 №

Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы «Салман авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында

2003 елның 06 октябрдәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 131-ФЗ номерлы Федераль закон (соңгы үзгәрешләр белән), 2004 елның 28 июлдәге «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә, Әлки районы прокуратурасының хокукый инициативасын өйрөнөп, Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы «Салман авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставының 85,86 статьясы нигезендә Салман авыл жирлеге Советы КАРАР ИТТЕ:

1. Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы «Салман авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Советының 2018 елның 11 октябрдәге 20 номерлы карары (2019.11.11, 17№, 2020.23.10,7№ үзгәрешләр белән) белән расланган Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертергә (1нче кушымта).

2. Әлеге карар гамәлдәге законнарда билгеләнгән тәртиптә үз көченә керә.

3. «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы «Салман авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында» карарны гамәлдәге законнарда билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәвенә жибәрергә.

4. «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы «Салман авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында» карарны, Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы «Салман авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставының яңа редакциясен дәүләт теркәвенә алганнан соң Салман авыл жирлеге территориясендә Татарстан Республикасы, Әлки районы, Салман авылы, Яшьләр ур., 1 йорт (жирле үзидарә бинасы)адресы буенча махсус жиһазландырылган стендларда урнаштырырга һәм Әлки муниципаль районының рәсми <http://alkeevskiy.tatarstan.ru> сайтында һәм Татарстан Республикасының рәсми pravo.tatarstan.ru порталында бастырып чыгарырга.

5. Әлеге карарның үтөлешен контрольдә тотуны үз өстемә алам.

Совет Рәисе,
Татарстан Республикасы
Әлки муниципаль районы
«Салман авыл жирлеге»
муниципаль берәмлек башлыгы:

Л.Ф.Гайфуллина

**Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы "Салман авыл җирлеге"
муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр**

5 статьяда (җирлекнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләре):

5 статьяның 1 өлешендәге 9 пункттын түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«9) җирлек территориясен тәзекләндерү кагыйдәләрен раслау, тәзекләндерү өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру, аның предмети булып җирлек территориясен тәзекләндерү кагыйдәләрен үтәү, социаль, инженерлык һәм транспорт инфраструктуралары объектларыннан һәм күрсәтелә торган хезмәтләрдән инвалидларның файдалана алуын тәэмин итү таләпләрен үтәү, күрсәтелгән кагыйдәләр нигезендә җирлек территориясен тәзекләндерүне оештыру;».

6 статьяда (җирлекнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләренә кертелмәгән мәсьәләләренә хәл итүгә җирле үзидарә органнары хокуклары):

1 пунктка түбәндәге эчтәлекле 17 пунктча өстәргә:

«17) алкоголь, наркотик яисә башка токсик исерек затларга ярдәм күрсәтү чараларын гамәлгә ашыру.».

10 статьяда (җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда халыкның турыдан-туры катнашуы):

10 статьяга түбәндәге эчтәлекле 14 пункт өстәргә:

«14) инициатив проектлар;».

II бүлеккә 15.1 статьясын түбәндәге редакциядә өстәргә:

«15.1 статья. Инициатив проектлар

1. Җирлек халкы яисә аның өлеше өчен өстенлекле әһәмияткә ия чараларны гамәлгә ашыру максатларында җирле администрациягә җирле әһәмияттәге мәсьәләләренә яисә җирле үзидарә органнарына хәл итү хокукы бирелгән башка мәсьәләләренә хәл итү буенча инициатив проект кертелергә мөмкин. Инициатив проектлар гамәлгә ашырыла ала торган җирлек территориясенә бер өлешен билгеләү тәртибе җирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

2. Инициатив проектны кертү инициативасы белән уналты яшькә җиткән һәм тиешле Җирлек территориясендә яшәүче кимендә ун гражданы булган инициатив төркем, территориаль иҗтимагый үзидарә органнары, авыл торак пункты старостасы (алга таба - проект инициаторлары) чыгыш ясарга хокуклы. Инициатив төркемнең минималь саны Җирлек Советының норматив хокукый акты белән киметелергә мөмкин. Җирлек Советының норматив хокукый акты нигезендә проект инициаторы булу хокукы шулай ук тиешле Җирлек территориясендә эшчәнлек алып баручы башка затларга да бирелергә мөмкин.

3. Инициатив проект үз эченә түбәндәге мәгълүматларны алырга тиеш:

1) җирлектә яисә аның өлешендә яшәүчеләр өчен өстенлекле әһәмияткә ия проблеманы тасвирлау;

2) өлеге проблеманы хәл итү буенча тәкъдимнәрне нигезләү;

3) инициатив проектны гамәлгә ашыруның көтелгән нәтижәсен (көтелгән

нәтижеләрен) тасвирлау;

4) инициатив проектны гамәлгә ашыру өчен кирәкле чыгымнарны алдан исәпләү;

5) инициатив проектны гамәлгә ашыруның планлаштырылган срогы;

6) әлеге проектны гамәлгә ашыруда кызыксынучы затларның планлаштырыла торган (мөмкин булган) финанс, мөлкәт һәм (яисә) эштә катнашуы турында белешмә;

7) инициатив түләүләрнең планлаштырылган күләмәнән тыш, әлеге акчаларны инициатив проектны гамәлгә ашыруга куллану күздә тотылган очракта, җирле бюджет акчалары күләменә күрсәтү;

8) җирлек Советының норматив хокукый актында билгеләнгән тәртип нигезендә инициатив проект гамәлгә ашырылачак җирлек территориясенә яисә аның өлешенә күрсәтмә;

9) Җирлек Советының норматив хокукый актында каралган башка белешмәләр.

4. Җирлек Башкарма комитетына кертелгәнче инициатив проект гражданнар җыенында, җыелышында яисә конференциясендә, шул исәптән территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар җыелышында яисә конференциясендә, инициатив проект турында фикер алышу, җирлектә яшәүчеләрнең яисә аның өлешенең мәнфәгатьләренә туры килүен билгеләү, инициатив проектны гамәлгә ашыруның максатка ярашлылыгын билгеләү, шулай ук инициатив проектны хуплау өчен гражданнар җыенында, җыелышында яисә конференциясендә каралырга тиеш. Шул ук вакытта бер җыенда, бер җыелышта яки гражданнарның бер конференциясендә берничә инициатив проектны карау мөмкин.

Җирлек Советының норматив хокукый акты белән шулай ук гражданнарны сораштыру, аларның имзаларын җыю юлы белән инициатив проектка ярдәм итү мәсьәләсе буенча гражданнарның фикерен ачыклау мөмкинлеге каралырга мөмкин.

Инициатив проектны гамәлгә керткәндә проект инициаторлары Җирлекнең Башкарма комитетына гражданнар җыены, җыелышы яисә конференциясе беркетмәсен, гражданнардан сораштыру нәтижәсен һәм (яисә) инициатив проектка Җирлек халкы яисә аның өлеше тарафыннан ярдәм күрсәтүне раслый торган имзаланган кәгазьләрне беркетә.

5. Инициатив проектны җирле администрациягә кертү турындагы мәғлүмат инициатив проект җирле администрациягә кертелгәннән соң өч эш көне эчендә әлеге статьяның 3 өлешендә, шулай ук проект инициаторлары турында күрсәтелгән белешмәләр "Интернет" мәғлүмат-телекоммуникация челтәрендәге муниципаль берәмлекнең рәсми сайтында бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) һәм урнаштырылырга тиеш. Бер үк вакытта гражданнарга Җирлекнең башкарма комитетына кисәтү һәм тәкъдимнәрен, биш эш көненнән артмаган вакытта, тәкъдим итү срогын күрсәтеп, тәкъдим итү мөмкинлеге турында хәбәр ителә. Искәrmә һәм тәкъдимнәрен уналты яшькә җиткән Җирлек халкы җибәрергә хокуклы. Күрсәтелгән мәғлүматны "Интернет" мәғлүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштыру мөмкинлеге булмаган очракта, күрсәтелгән мәғлүмат составына әлеге җирлек кәргән муниципаль районның рәсми сайтында урнаштырыла. Авыл торак пункты гражданнарына әлеге мәғлүмат авыл торак пункты старостасы аша җиткерелергә мөмкин.

6. Инициатив проект Җирлек Башкарма комитеты тарафыннан аны керткән көннән алып 30 көн эчендә һичшиксез каралырга тиеш. Муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты инициатив проектны карау нәтижеләре буенча түбәндәге карарларның берсен кабул итә:

1) инициатив проектны хупларга һәм аның өстендә эшләүне җирле бюджет турындагы карар белән каралган бюджет ассигнованиеләре чикләрендә тиешле максатларга җирле бюджет проектын төзү һәм карау тәртибенә туры китереп (җирле бюджет турындагы карарга үзгәрешләр кертү) дөвам итәргә;

2) инициатив проектка ярдәм итүдән баш тартырга һәм инициатив проектка ярдәм итүдән баш тарту сәбәпләрен күрсәтеп, проектны инициаторларына кире кайтарырга.

7. Жирле администрация инициатив проектка ярдем итүдән баш тарту турындагы карарны түбөндөгө очрактарда кабул итө:

1) инициатив проектны кертү һәм аны карауның билгеләнгән тәртибен үтәмәү;

2) инициатив проектның Россия Федерациясе федераль законнары һәм башка норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы законнары һәм башка норматив хокукый актлары таләпләренә, муниципаль берәмлек уставына туры килмәвә;

3) жирле үзидарә органнарында кирәкле вәкаләтләр һәм хокуклар булмау сәбәпле, инициатив проектны гамәлгә ашыру мөмкинлеге булмау;

4) аларны формалаштыру чыганагы булып инициатив түләүләр тормага, инициатив проектны гамәлгә ашыру өчен кирәк булган акча күләмендә жирле бюджет акчалары булмау;

5) инициатив проектта тасвирланган проблеманы нәтижелерәк ысул белән хәл итү мөмкинлеге булу;

6) инициатив проект конкурс нигезендә сайлап алуны узмаган дип тану.

8. Жирлекнең башкарма комитеты ә өлгә статьяның 7 өлешендә 5 пункттында каралган очракта проект инициаторларына бергәләп инициатив проектны эшлөп бетерергә тәкъдим итөргө, шулай ук аны компетенцияләре нигезендә жирле үзидарә органы яисә дөүләт органы карамагына тәкъдим итөргө хокуклы.

9. Инициатив проектларны күрсөтү, кертү, фикер алышу, карау, шулай ук аларны конкурс нигезендә сайлап алуны үткөрү тәртибе Совет (Жирлек Советы вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы гражданныр жыены) тарафыннан билгеләнә.

10. Татарстан Республикасы бюджетыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән финанс ярдәме алу өчен чыгарыла торган инициатив проектларга карата инициатив проектта булырга тиешле белешмә составына таләпләр, инициатив проектларны карау тәртибе, шул исәптән аларны хуплаудан баш тарту өчен нигезләр, мондый инициатив проектларны конкурс нигезендә сайлап алу тәртибе һәм критерийлары Татарстан Республикасы законы һәм (яисә) башка норматив хокукый акты нигезендә билгеләнә. Бу очракта 2003 елның 06 октябрәндә «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 131-ФЗ номерлы Федераль законның 26_1 статьясындагы 3, 6, 7, 8, 9, 11 һәм 12 өлешләре таләпләре кулланылмый.

11. Жирлекнең башкарма комитетына эчтөлгә буенча шундый ук өстенлекле проблемаларны тасвирлап берничә инициатив проект кертелгән очракта, жирле администрация конкурс нигезендә сайлап алуны оештыра һәм бу хакта проект инициаторларына хөбәр итө.

12. Инициатив проектларны конкурс нигезендә сайлап алуны үткөрү төзү һәм эшчәнлек тәртибе Жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнгән коллегияль органга (комиссиягә) йөкләнә. Коллегия органның (комиссиянең) составы Жирлекнең Башкарма комитеты тарафыннан төзелә. Мондый чакта коллегияль орган (комиссия) әгъзаларының гомуми санының яртысы Жирлек Советы тәкъдиме нигезендә билгеләнергә тиеш. Проект инициаторларына һәм аларның вәкилләренә коллегияль орган (комиссия) конкурс нигезендә сайлап алуны уздырганда инициатив проектны карауда катнашу һәм алар буенча үз позицияләрен бәян итү мөмкинлеге тәэмин ителергә тиеш.

13. Проект инициаторлары, тиешле Жирлек территориясендә яшөүче гражданныр жыены, жыелышы яисә конференциясе тарафыннан вәкаләтләр бирелгән башка гражданныр, шулай ук Россия Федерациясе законнары белән билгеләнә торган башка затлар инициатив проектны гамәлгә ашыруны Россия Федерациясе законнарына каршы килми торган формада ижтимагый контрольне гамәлгә ашырырга хокуклы.

14. Жирлек Башкарма комитетының инициатив проектын карау, инициатив проектны гамәлгә ашыруның барышы, шул исәптән акчаларны куллану, аны гамәлгә ашыруда кызыксынучы затларның мөлкәти һәм (яисә) хезмәт катнашуы турында мөгълүмат "Интернет" мөгълүмат-телекоммуникация чөлтөрөндәгә муниципаль берәмлекнең рәсми сайтында бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) һәм урнаштырылырга тиеш. Жирлек Башкарма комитетының инициатив проектны гамәлгә ашыру йомгаклары турында хисабы инициатив проектны гамәлгә ашыру

тәмамланган көннән алып 30 календарь көн эчендә Жирлекнең рәсми сайтында бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) һәм урнаштырылырга тиеш. Күрсәтелгән мәгълүматны "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштыру мөмкинлеге булмаган очракта, күрсәтелгән мәгълүмат составына әлеге жирлек кәргән муниципаль районның рәсми сайтында урнаштырыла. Авыл торак пунктында гражданның күрсәтелгән мәгълүматны авыл торак пункты старостасы житкерергә мөмкин.»;

19 статья (гавами тыңлаулар, ижтимагый фикер алышулар):

19 статьяның 11 пункты яңа редакциядә бәян итәргә:

«11. Генераль планнар проектлары, жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләре проектлары, территорияне планлаштыру проектлары, территорияне ыланлау кагыйдәләре проектлары, территорияләргә төзелеш проектлары, расланган документларның берсенә үзгәрешләр кертүгә күздә тоткан проектлар, жир кишәрлегеннән яисә капитал төзелеш объектларыннан файдалануның шартлыча рәхсәт ителгән төрәнгә рәхсәт бирү турындагы карарлар проектларына, рәхсәт ителгән төзелешнең иң чик параметрларыннан тайпылуга, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүгә рәхсәт бирү турындагы карарлар проектларына, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре булмаганда, жир биләмәләргәннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалану рәхсәт ителгән бер төрәнгә мондый файдалануның башка төрәнгә үзгәртү мәсьәләләргә буенча шәһәр төзелешә эшчәнлеге турындагы законнар нигезендә гавами тыңлаулар яисә ижтимагый фикер алышулар үткәргәләр»;

20 статьяда (Гражданның жыелышы):

1 пунктта «һәм Жирлек жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары» сүзләргәннән соң «инициатив проектларны кертү һәм аларны карау мәсьәләләргә буенча фикер алышу» сүзләргән өстәргә;

7 пунктка түбәндәгә эчтәлеккә абзац өстәргә:

«Инициатив проектлар кертү һәм аларны карау мәсьәләләргә буенча гражданның жыелышында уналты яшыкә житкән шушы территориядә яшәүчеләр катнашырга хоуклы. Инициатив проектларны кертү мәсьәләләргән карау һәм тикшерү максатларында гражданның жыелышын билгеләү һәм үткәргү тәртибә Жирлек Советының норматив хоукый акты белән билгеләнә.».

22 статьяда (Гражданның жыены):

3 пунктка түбәндәгә эчтәлеккә 4.1 пунктчасын өстәргә:

«4.1) 2004 елның 28 июлендәгә «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законны нигезендә торак пункт территориясенәгә әлеге өлешендә гражданның үзара салымы чараларын кертү һәм алардан файдалану мәсьәләсә буенча жирлек составына керә торган торак пункт территориясә өлешендә»;

3 пунктның 6 пунктчасын түбәндәгә редакциядә бәян итәргә:

«б) авыларә территориядә урнашкан торак пунктта яңа төзелгән жирлек булдыру турында халык инициативасын күрсәтү максатларында, шулай ук, әгәр аның сайлау хоукына ия халык саны 300 кешедән артмаса, яңа төзелгән жирлекнең жирле үзидарә органнары структурасын билгеләү мәсьәләсә буенча яңа төзелгән жирлектә»;

4 пунктны яңа редакциядә бәян итәргә:

«4. Әлеге статьяның 3 пунктындагы 4.1 пунктчасында каралган очрактан тыш,

гражданның жыены жирлек башлыгы тарафыннан мәстәкыйль рәвештә яки жирлектә яшәүчеләрнең 10 кешедән ким булмаган төркеме инициативасы буенча чакырылырга мөмкин.»;

4 пунктның 4.1 пунктчасы түбәндәгә эчтәлек белән тулыландырырга:

«Әлеге статьяның 3 пунктының 4.1 бүлегендә каралган гражданның жыены, 10 кешедән дә ким булмаган санда торак пункт территориясенең тиешле өлешендә яшәүчеләр кешеләр төркеме инициативасы белән жирлек советы тарафыннан чакырылырга мөмкин.

Гражданның жыены үткәрелә торган торак пункт территориясенең бер өлешен чикләре Жирлек Советы карары белән жирле әһәмияттәгә тиешле мәсьәләләргә хәл итүдә торак пункт территориясенең күрсәтелгән өлешендә яшәүчеләрнең мәнфәгатләрен яклау критерийнән чыгып билгеләнә.»;

9 пунктта «торак пунктта яшәүчеләр» сүзләреннән соң «(яисә аның территориясә өлешләре)» сүзләрен өстәргә;

23 статьяда (Гражданның сораштыру):

2 пунктта түбәндәгә эчтәлеккә җәмлә өстәргә: «Гражданның сораштыру инициатива проектка ярдәм итү турындагы фикерен ачыклау мәсьәләсә буенча сораштыруда инициатива проектын гамәлгә ашыру тәкъдим ителгән Жирлектә яисә аның өлешендә уналты яшыкә җиткән яшәүчеләр катнашырга хокуклы.»;

3 пунктта түбәндәгә эчтәлеккә 3 пунктча өстәргә:

«3) инициатива проектын гамәлгә ашыру тәкъдим ителгән жирлектә яисә аның өлешендә яшәүчеләр - шушы инициатива проектка ярдәм итү турында гражданның фикерен ачыклау өчен.»;

5 пунктның беренче абзацында «Жирлек Советы. Карарда» сүзләрен «Жирлек советы» сүзләренә алмаштырырга. Гражданның сораштыру үткәрү өчен «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәгә муниципаль берәмлек сайты кулланылырга мөмкин. Карарда»;

5 пунктта түбәндәгә эчтәлеккә 6 пунктча өстәргә:

«6) «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә муниципаль берәмлек сайтыннан файдаланып гражданның сораштыру үткәрелгән очракта, сораштыруда катнашучыларны идентификацияләү тәртибе.»;

7 пунктның 1 пунктчасында «жирлекнең жирле үзидарә органнары» сүзләреннән соң «яисә жирлектә яшәүчеләрне» сүзләрен өстәргә;

16.1 статьяның 6 пункты түбәндәгә эчтәлеккә 4.1 пунктчасын өстәргә:

«4.1) авыл торак пунктта яшәүчеләр өчен өстенлеккә әһәмияткә ия мәсьәләләргә буенча инициатива проект керту инициативасы белән чыгыш ясарга хокуклы.»;

38 статьяда (Жирлек Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату):

1 өлешнең 7 пункты яңа редакциядә бәян итәргә:

«7) Россия Федерациясә гражданның жыены яки чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы Россия Федерациясә халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданның жыены туктату, чит дәүләт гражданның жыены (подданствосы) яки яшәүгә рөхсәт бирү төре яисә Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә башкасы каралмаган булса, Россия Федерациясә гражданның жыены чит дәүләт территориясендә даими яшәү хокукын раслый торган яки Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсә нигезендә жирле үзидарә органнарына

сайланырга хокукы булган чит ил гражданына башка документ булу;»

44 статьяда (Жирлек башлыгы вәкаләтләренәң вакытыннан алда туктату):

44 статьяны түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«44 статья. Жирлек башлыгы вәкаләтләренәң вакытыннан алда туктату

1. Жирлек башлыгы вәкаләтләре түбәндәге очрақларда вакытыннан алда туктатыла:

- 1) үлем;
- 2) үз теләге белән эштән китү;
- 3) 2003 елның 6 октябрәндәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 131-ФЗ номерлы Федераль законның 741 статьясы нигезендә эштән китү;
- 4) 2003 елның 6 октябрәндәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 131-ФЗ номерлы Федераль законның 74 статьясы нигезендә вазыйфасыннан ваз кичү;
- 5) суд тарафыннан эшкә яраксыз яисә эшкә сәләте чикләнгән дип тану;
- 6) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылса яисә вафат дип игълан ителсә;
- 7) аңа карата судның гаепләү карары законлы көченә керү;
- 8) даими яшәү өчен Россия Федерациясеннән китү;
- 9) Россия Федерациясә граждандлығын яки чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы Россия Федерациясә халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил граждандлығын туктату, чит дәүләт граждандлығы (подданствосы) яки яшәүгә рәхсәт бирү төре яисә Россия Федерациясә гражданының чит дәүләт территориясендә даими яшәү хокукын раслый торган яки Россия Федерациясенәң халыкара шартнамәсә нигезендә жирле үзидарә органнарына сайланырга хокукы булган чит ил гражданына башка документ булу;»
- 10) сайлаучылар тарафыннан чакыртып алу;
- 11) суд тәртибендә сәләмәтлек торышы буенча Жирлек башлыгы вәкаләтләренәң гамәлгә ашырырга сәләтсез дип билгеләү;
- 12) 2003 елның 6 октябрәндәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясы нигезендә муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору, шулай ук муниципаль берәмлек бетерелгәндә;
- 13) муниципаль берәмлек чикләрен үзгәртү аркасында муниципаль берәмлектә сайлаучылар саны 25 проценттан күбрәккә арту.

2. Жирлек башлыгының вәкаләтләре шулай ук муниципаль берәмлек башлыгы, аның ире (хатыны) һәм балигы булмаган балалары 2013 елның 7 маендагы «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясә территориясеннән читтә урнашкан чит ил банқларында сәчетлар (кертәмнәр) ачуны һәм булдыруны, акчалар һәм кыйммәтлә әйберләренәң чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында» 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән тыюны үтәмәгән очрақта, Россия Федерациясә Президентының ышанычын югалтуга бәйлә рәвештә вакытыннан алда туктатыла.

3. Муниципаль берәмлек вәкилләклә органы вәкаләтләре чоры тәмамланганчы алты айдан да кимрәк вакыт калган булса, Жирлек башлыгын сайлау яңа сайланган Жирлек Советының беренчә утырышында гамәлгә ашырыла.

4. Жирлек башлыгының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очрақта, Жирлекнең яңа башлыгы Жирлек Советының яқындагы утырышында, вәкаләтлә шул рәвешлә туктатылган көннән алып алты айдан артмаган сәрокта сайлана.

Жирлекнең яңа Башлыгы сайлана торган Жирлек Советы утырышын Жирлек башлыгының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган көннән алып алты ай узгач иң өлкән Жирлек Советы депутаты алып бара.

Әгәр Жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысыннан күбрәге уңай тавыш бирсә, депутат Жирлекнең башлыгы итеп сайланган санала.

5. Жирлек башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган яки аңа карата суд карары буенча сак астына алу рәвешендә процессуаль мәжбүр итү чаралары кулланылган яисә вазыйфасыннан вакытлыча читләштерелгән очракта, аның вәкаләтләрен Жирлек башлыгы урынбасары башкара.

Жирлек башлыгы урынбасары булмаганда Жирлек башлыгы вәкаләтләрен вакытлыча депутатлар, депутатларның инициатив төркемнәре тарафыннан тәкъдим ителгән кандидатлар арасынан жирлек Советының якындагы утырышында сайланган Жирлек Советы депутаты башкара.

Жирлек башлыгы, Жирлек башлыгы урынбасары, яки Жирлек Советы депутаты тарафыннан вәкаләтләр башкару срогы муниципаль берәмлекнең элеккеге башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган көннән алып алты айдан арта алмый.

47 статьяда (Башкарма комитет вәкаләтләре):

2 пунктка түбәндәге эчтәлекле 19 пунктча өстәргә:

«19) алкоголь, наркотик яисә башка токсик исереклек халәтендәге затларга ярдәм күрсәтү чараларын гамәлгә ашыру.» ;

Уставның 47 статьясындагы 1 өлешенә түбәндәге эчтәлекле пункт өстәргә:

13) жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау, төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру, аның предметы булып жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен үтәү, социаль, инженерлык һәм транспорт инфраструктуралары объектларыннан һәм күрсәтелә торган хезмәтләрдән инвалидларның файдалана алуын тәэмин итү таләпләрен үтәү, күрсәтелгән кагыйдәләр нигезендә жирлек территориясен төзекләндерүне оештыру, шулай ук жирлекнең торак пунктлары чикләрендә урнашкан аеруча саклана торган табигать территорияләреннән файдалануны, саклауны, урманнардан файдалануны оештыру;

47 статьяның 3 өлешен яңа редакциядә бәян итәргә:

«3. Жирлекнең башкарма комитеты муниципаль контрольне гамәлгә ашыручы вәкаләтле орган булып тора.

1. Муниципаль контроль өлкәсендә жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә керә:

1) муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда дөүләт контроле (күзәтчелеге), муниципаль контроль өлкәсендә бердәм дөүләт сәясәтен гамәлгә ашыруда катнашу;

2) муниципаль берәмлек территориясендә муниципаль контрольне оештыру һәм гамәлгә ашыру;

3) әлеге Федераль закон, башка федераль законнар нигезендә башка вәкаләтләр.

2. Жирле өһемияттәге, муниципаль район, шәһәр округы, шәһәр эчендәге бүленеше булган шәһәр округлары, шәһәр эчендәге районнар, муниципаль округлар мәсьәләләре буенча муниципаль контрольнең тиешле төрләрен гамәлгә ашыруны жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә тапшыру

Муниципаль контрольне турыдан-туры гамәлгә ашыру функцияләрен жирлекнең башкарма комитеты органнарына мондый органнарның статусын билгеләүче хокукый актлар нигезендә йөкләргә мөмкин.

Юридик затларны, шәхси эшмәкәрләренә тикшерүләренә оештыру һәм уздыру белән бәйле мөнәсәбәтләргә карата муниципаль контрольне гамәлгә ашыру 2008 елның 26 декабрендәге «Дөүләт контролен (күзәтчелеген) һәм муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда юридик затлар һәм шәхси эшмәкәрләренә хокукларын яклау турында» 294-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләре кулланыла.».

56 статьяда (Жирлек Советы депутаты, башка вазыйфаи затлар эшчәнлегенә социаль һәм башка гарантияләре):

56 статьяны түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«1. Үз вәкаләтләрен даими нигездә гамәлгә ашырмаучы Жирлек Советы депутатына, башка вазыйфаи затларга бирелә торган социаль һәм башка гарантияләр 2009 елның 12 февралендәге «Татарстан Республикасында вәкиллекле

орган депутаты, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты вөкалэтләрэн гамәлгә ашыру гарантияләре турында»15-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы һәм Жирлек Советы карарлары белән билгеләнә.

2. Үз вөкалэтләрэн даими нигездә гамәлгә ашырмаучы Жирлек Советы депутатына озынлыгы тулаем алганда аена ике һәм алты эш көненнән кимрәк булмаган чорга эш урынын (вазыйфасын) саклап калу гарантияләненә.».

63 статьяда (Жирлекнең муниципаль хокукый актлары системасы):

4 пунктка түбәндәге эчтәлекле 4.1, 4.2 пунктчалар өстәргә:

«4.1. Эшмәкәрлек һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыру мәсьәләләренә кагылышлы муниципаль норматив хокукый актлар, эшмәкәрлек һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыруны нигезсез кыенлаштыра торган нигезләмәләренә ачыклау максатларында, тиешле Жирлекнең жирле үзидарә органнары тарафыннан Татарстан Республикасы законы нигезендә муниципаль норматив хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә экспертиза үткәрелергә мөмкин.»;

4.2. Эшмәкәрлек һәм башка икътисадый эшчәнлекне гамәлгә ашыруга һәм аларның үтәлешен бәяләү муниципаль контроль кысаларында гамәлгә ашыруга, административ җаваплылыкка тартуга, лицензияләр һәм башка рөхсәтләр, аккредитация, бәяләүнең һәм экспертизаның башка рәвешләрен бирүгә бәйле муниципаль норматив хокукый актларда булган мөҗбүри таләпләрне куллануны билгеләү һәм бәяләү тәртибе (алга таба - мөҗбүри таләпләр) 2020 елның 31 июлендәге «Россия Федерациясендә мөҗбүри таләпләр турында» 247-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән мөҗбүри таләпләрне куллану принциптарын исәпкә алып муниципаль норматив хокукый актлар белән билгеләнә».

66 статьяда (Муниципаль хокукый актларны әзерләү):

4 пунктка түбәндәге эчтәлекле 3 пунктча өстәргә:

"3) гадәттән тыш хәлләр вакытында табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне бетерү максатларында эшләнгән норматив хокукый актлар проектлары".

4 пунктта «эшмәкәрлек һәм инвестиция эшчәнлегенә субъектлары өчен бурычлар» сүзләрен «эшмәкәрлек һәм башка икътисадый эшчәнлек субъектлары өчен мөҗбүри таләпләр, инвестиция эшчәнлегенә субъектлары өчен бурычлар» сүзләренә алмаштырырга.

5 пунктта «инвестиция эшчәнлегенә» сүзләрен «башка икътисадый эшчәнлек» сүзләренә алмаштырырга.

78 статьяда (Жирлектә бюджет процессы):

7 өлешнең 2 абзацына түбәндәге эчтәлекле алтынчы абзац өстәргә:

«Россия Федерациясенен милли үсеше максатларын һәм гавами хакимият органнары эшчәнлегенә аларга ирешүе юнәлешен билгели торган документларда;»

78 статьяның 3 пункты үз көчен югалткан дип танырга.

80 статьяда (Гражданның үзара салым акчалары):

1 пунктта «торак пункт» сүзләреннән соң «(яисә аның территориясә өлешләре)» сүзләрен өстәргә;

2 пунктта «4.1 пунктында» сүзләрән «4.1 һәм 4.3 пунктларында» сүзләренә алмаштырырга.

XIII бүлекне түбәндәге эчтәлекле 80.1 статьясы өстәргә:

«80.1 статья. Инициатив проектларны гамәлгә ашыруны финанс ягыннан һәм башкача тәмин итү

1. 2003 елның 06 октябрәндәге «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 131-ФЗ номерлы Федераль законның 26.1 статьясында каралган инициатив проектларны гамәлгә ашыруны финанс белән тәмин итү чыганагы, шул исәптән муниципаль берәмлекнең тиешле чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәмин итү максатларында бирелгән инициатив түләүләр күләмнәрен һәм (яисә) Татарстан Республикасы бюджетыннан бюджетара трансфертларны исәпкә алып төзелгән, муниципаль берәмлекнең тиешле чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәмин итү максатларында бирелгән инициатив проектларны гамәлгә ашыруга җирле бюджет турында карар белән каралган бюджет ассигнованиеләре булып тора.

Инициатив түләүләр астында гражданның, шәхси эшмәкәрләрнең һәм һәм Россия Федерациясе законнары нигезендә берләшкән юридик затларның конкрет инициатив проектларны гамәлгә ашыру максатларында. ихтыярий нигездә түләне торган һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә җирле бюджетка күчәрелә торган акчалары аңлашыла.

3. Инициатив проект гамәлгә ашырылмаган очракта, инициатив түләүләргә җирле бюджетка күчәргән затларга (шул исәптән оешмаларга) кайтарылырга тиеш. Инициатив проектны гамәлгә ашыру йомгалары буенча инициатив проектны гамәлгә ашыру максатларында файдаланылмаган инициатив түләүләргә калган өлеш, күрсәтелгән түләүләргә җирле бюджетка күчәргән затларга (шул исәптән оешмаларга) кайтарылырга тиеш.

Җирле бюджетка күчәрелгән затларга (шул исәптән оешмаларга) кире кайтарылырга тиешле инициатив түләүләр суммаларын исәпләү һәм кире кайтару тәртибе Җирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

4. Инициатив проектларны гамәлгә ашыру шулай ук кызыксынган затларның ихтыярий мөлкәти һәм (яисә) хезмәттә катнашу рәвешендә дә тәмин ителергә мөмкин.».

87 статьяда (Җирлек Уставының үз көченә керү тәртибе, әлеге Уставка үзгәрешләр керту турында карар)

87 статьяның 2 пунктын яңа редакциядә бәян итәргә:

«2. Җирлек Уставы, әлеге Җирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында муниципаль хокукый акт Дәүләт теркәве узганнан соң рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш һәм Җирлек территориясендә махсус мәгълүмат стендларында һәм «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге «Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталы» нда (PRAVO.TARSTAN.RU), шулай ук Россия Юстиция министрлыгы «Россия Федерациясендә норматив хокукый актлар»порталында (<http://pravo-minjust.ru>, <http://pravo-минюст.рф>) рәсми басылып чыкканнан соң (халыкка җиткергәннән) үз көченә керә. Җирлек башлыгы теркәлгән Җирлек Уставын, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында Җирлек Советы карарын муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органының территориаль органынан Җирлек Уставы, 2005 елның 21 июлендәге 97-ФЗ номерлы Федераль законның 4 статьясындагы 6 өлешендә каралган Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре уставларының дәүләт реестрына үзгәрешләр керту турында муниципаль хокукый акт турында белешмәләр керту хакында хәбәрнамә бергән көннән соң җиде көн эчендә бастырып чыгарырга (халыкка җиткерергә) тиеш.»